

nih letih pešačil v Št. Vid, kjer je nesebično stal ob strani škofijski gimnaziji, ki so jo pestile mnoge težave. V tistih letih sem imel kot dijak srečo, da sem po bliže spoznal izredne pedagoške sposobnosti blagega profesorja, svojega sorodnika, ki mi je bil dve leti učitelj verouka. Ni bil zahteven, toda snov je znal tako življenjskem podajati, da se njegovih ur še danes s hvaležnostjo spominjam.

Pokojnik je bil srečen v svojem poklicu, zato ga je tembolj prizadela krivica, ko ga je režim 1932 predčasno — kmaj petinpetdesetletnega upokojil. Kot upokojenec brez pokoja je sredi neumornega dela preživel še skoraj pol stoletja. Na uršulinskem učiteljskišču v Ljubljani je prevzel ravnateljsko mesto, ki ga je vodil vse do 1945, ko je bila uršulinska šola ukinjena. Istočasno se je predajal teološki fakulteti, kjer je že 1920 prevzel predavanja iz pedagogike in katehetike. Tudi na tem položaju je hotel postaviti celega človeka. Tako se je v tistih letih vpisal na filozofsko fakulteto v Ljubljani, kjer je poslušal predavanja iz filozofije, pedagogike in zgodovine. Takrat naju je življenje kar močno zblizžalo. Kot študent sem dobil pri njem streho, istočasno naju je družil tudi študij zgodovine pri prof. Ljudmilu Hauptmannu; skupaj sva hodila na njegova predavanja in se udeleževala njegovega seminarja. Študij na filozofski fakulteti je dr. Demšar zaključil 1926, ko je dosegel svoj drugi doktorat. Oborožen s temeljitim znanjem je teološki fakulteti ostal zvest vse do svojega osemnosedesetega leta, za kar se mu je fakulteta oddolžila, da ga je 1965 proglasila za svojega častnega doktorja. Navzlic visokim letom pa trikratni doktor ni iskal miru; še naprej je ostal zvest zlasti šentpeterski cerkvi, kjer je ves izgoreval v dušno pastirskem delu.

Vse dolgo življenje je bil pokojnik mož vztrajnega dela, poln srčne dobrote, ki se

je vsega razdaljal za svojega bližnjega, in levica ni nikdar vedela, kaj dela desnica. Živel je asketsko — štirideset let ni pokusil alkohola — vendar je bil hkrati zelo življenjski in izredno prijeten sogovornik. Zlasti so mi živi spomini na najine skupne pohode na Triglav, ko sva nekakrat pred zadnjo vojno skupaj ubirala triglavske strmine.

Skromen, kot je pokojni dr. Demšar vedno bil, je doživljal vrsto svojih življenjskih jubilejev v popolni tišini. Nihče ni vedel za njegov srebrni, zlati in biserni mašniški jubilej. Šele v zadnjih letih profesor ni mogel več zatajiti visokih jubilejev. Nerad je privolil v proslavljanje raznih obletnic. Zadnje jubilejno srečanje je bilo lani, ko je častitljivi starček obhajal izreden jubilej, osemdesetletnico duhovništva. Ob visokih jubilejih je bil skromni profesor deležen velike pozornosti slovenskega javnega življenja. Ob stoletnem jubileju ga je predsednik SFRJ Josip Broz-Tito odlikoval z visokim redom zaslug za narod z zlato zvezdo. V tistih dneh je profesorja mimo drugih predstavnikov oblasti obiskal Edvard Kardelj, ki mu je bil jubilar pred pol stoletja profesor na učiteljskišču. V živahnem razgovoru sta obujala spomine iz pred petdesetih let, ki so bili tako živi, kakor da bi se srečala zadnjič šele pred kratkim.

Ugled pokojnega profesorja je prišel v javnosti do pravega izraza ob njegovi smrti. O pokojnem je pisalo naše časopisje, sožalne brzojavke so poslali visoki predstavniki javnega in družbenega življenja. Nepretrgane množice so pokojnika obiskovale ob mrtvaškem odru in ga spremile pri pogrebnih svečanostih. Pri odprtem grobu se je od pokojnika poslovil njegov učenec — član predsedstva SZDL Franc Kimovec-Ziga, ki se je zahvalil svojemu profesorju za nesebično delo ob služenju za srečo delovnega človeka.

Pavle Blaznik

V SPOMIN IVA PLESTENJAKA

Dne 21. julija 1980 se je iztekla dokaj ravna, mirna, lepa umetniška življenjska pot Iva Plestenjaka.

Rodil se je 27. decembra 1904 v Ljubljani. Njegov oče je bil delavec tobačne

tovarne. Ivan je imel tri brate — Toneta, Karla in Viktorja in dve sestri. Karel je bil po vojni ravnatelj Loškega muzeja. Ivan je končal srednjo šolo v Ljubljani in tečaj o bančništvu. Zaposlil se je pri

zavarovalnici Feniks v Ljubljani. Ko je prišel v Škofjo Loko k svojemu bratranču Francetu Plestenjaku, ki je bil takrat ravnatelj tovarne Šešir v Loki, se je seznanil z Dorico Guzelj, Balantovo Dorico. Leta 1930 se je z njo poročil, star 25 let, in se preselil v Loko, kjer sta mladoporočenca dobila stanovanje v domači hiši. V službo se je vozil v Ljubljano. V zakonu sta se jima rodila hčerka Dora, sedaj znana slikarka, in sin Janez. Ob okupaciji, ki je med Loko in Ljubljano potegnila državno mejo, je ostal v Ljubljani, kjer je imel službo. Kmalu je šla družina za njim, a le za malo časa, saj v skromnem stanovanju njegovih staršev ni bilo prostora še za mlado družino. Vsa družina se je vrnila v Loko in Ivo je tod nastopil službo v banki. V banki je bil zaposlen kot višji bančni svetnik do upokojitve l. 1968. S svojo izkušnostjo in preudarnostjo je bil v pomoč vsakokratnemu ravnatelju, z mirnim, ljubeznivim nastopom pa upoštevan, pri strankah banke priljubljen uradnik.

Bančništvo je bil njegov poklic, njegovo življenjsko delo pa je bilo rezbarstvo. Temu je veljala njegova ljubezen, v tem se je izživljala njegova ustvarjalnost. Smisel za likovno umetnost mu je bila v krvi, tudi njegovi bratje so se ukvarjali z amaterskim slikarstvom. Ivo se je udeležil posebnega kiparskega tečaja in se posvetil rezbarstvu. Sprva je izdeloval originalne spominke, za katere je dobil navdih okoli Loke. Delal je majhne kozolce, čebelnjake, zibke, skrinjice, angelčke, znamenja po vzorcu štiriočlatega znamenja, ki stoji ob Ljubljanski cesti na Suhu, razen tega otroške igrače, npr. klovne na vrvcih. Potem je začel rezbariti modele za peko loškega kruhka, ne za peko, temveč za okras. Vzorce je našel na pravih modelih, ki so ostali od Rokovega Tineta in pri Hudavernikovih, kjer so pekli ta kruhek in jih je nekaj tudi v zbirkah Loškega muzeja. V les je dolbel različno okrašena srca, hlebčke, razne figure, dojenčke, peteline, zajčke, jih mazal z lesno barvo in prekrival z zaščitno plastjo iz voska. Uporabljal je hruškov, javorjev in lipov les. Nešteto njegovih izdelkov krasi zdaj stanovanja po naših krajih. Izdelavo so naročali posamezni ljubitelji umetne obrti in trgovine, npr. Mladinska knjiga. Zbirko kakih petdesetih modelov hrani hči Dora. Njegovo delo skuša nadaljevati vnukinja Petra. Na domu sta ostala še posnetka dveh večjih rezbarskih umetnin — oltarne pregrade (antependija?) iz 11. stoletja, povzete po originalu v Zadru, in irskega spomenika iz 8. stoletja.

Zadnje dve leti je Ivo Plestenjaku bolezen onemogočila rezbarjenje. Deset mesecev je bil s soprogo v Domu upokoencev pri Centru slepih v Stari Loki. Umrl je v bolnišnici na Golniku.

Muzejsko društvo se ga spominja in mu dolguje zahvalo ne le kot ljubitelju umetnosti, ki je obdaril Loko s svojimi izdelki, temveč tudi kot svojemu zvestemu članu in sodelavcu v društvenem odboru. Štirinajst let je nadvse vestno opravljal nadzorne posle, se redno udeleževal odborovih sej in društvenih prireditev in poročal o delu odbora na občinskih zborih. Bil je dober človek in prijeten tovariš z vsemi tistimi lastnostmi, ki omogočajo lepo sožitje družbe.

France Planina